

Mitä koulutussuunnittelussa tapahtuu?

Numminen, Jaakko. 1983. Mitä koulutussuunnittelussa tapahtuu? Aikuiskasvatus 3, 3, 96—100. — Artikkelin on katsaus maassamme harjoitettuun koulutussuunnitteluun. Siinä tarkastellaan koulutusjärjestelmän kaikkia osa-alueita ja toteutettuja kehittämishankkeita viimeisten 15 vuoden aikana. Samalla selvitetään suunnittelun nykytilaa ja ennakoitaan tulevia toimenpiteitä.

Viimeiset puolitoista vuosikymmentä ovat olleet koulutuksen alueella ennennäkemättömän vilkkaan kehittämisen aikaa. Koulutusjärjestelmän kaikki osa-alueet esiopetuksesta aikuiskoulutukseen ovat olleet määrätietoisesti suunnittelun kohteina. Ajanjaksoon sisältyy muun muassa peruskoulun hallinnollinen toteuttaminen, keskiasteen koulunuudistuksen sisällöllis-rakenteellinen suunnittelu ja toimeenpanon käynnistyminen, korkeakoululaitoksen määrällinen laajentaminen ja tutkinno- nuudistus sekä aikuiskoulutuksen kokonais- suunnittelun käynnistyminen.

Sisällöllis-rakenteellisen suunnittelun ja kehittämisen lisäksi myös koulutuksen määrällinen suunnittelu on merkittävästi jännevoitynyt. Keskiasteen koulutuksen kehittämislaki edellyttää, että ammatillisesti eriytyvän peruskoulutuksen aloituspaikkoja varataan ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa koko ikäluokan tarvetta vastaavasti ja että paikkojen ala- ja astekohtainen jakautuma vastaa yhteiskunnan ja sen työelämän kehittämistarpeita.

Keskiasteen kehittämislain määrällinen tavoitteenasettelu edellyttää koko koulutusjärjestelmän samanaikaisesti huomioon ottavaa määrällistä suunnittelua peruskoulun jälkeisen koulutuksen osalta. Ensimmäisen pitkän aikavälin mitoitussuunnitelman laati Koulutuksen tavoiteohjelmatoimikunta. Se oli opetusministeriön asettama ja pantu kokoon valtionhallinnon eri sektorien ja keskeisten työmarkkina- järjestöjen edustajista. Toimikunnan ehdotukset kattoivat ammatillisen koulutuksen ja korkeakoululaitoksen aloituspaikkatavoitteet vuoteen 1990. Toimikunnan työ valmistui vuoden 1978 lopulla, ja sen ehdotuksia on käytetty mainittujen koulutusmuotojen mitoituksessa hyväksi.

Vuonna 1980 valtioneuvosto asetti kokoonpanoltaan tavoiteohjelmatoimikunnan kaltaisen Koulutussuunnittelun neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on koko peruskoulun jälkeisen koulutuksen määrällinen suunnittelu vuoteen 1995. Tavoiteohjelmatoimikunnasta poiketen uuden toimikunnan toimeksianto kattaa myös ammatillisen aikuiskoulutuksen. Neuvottelukunnan määräaika päättyy kesäkuun lopussa 1983. Työstä saatujen ennakkotietojen mukaan ammatillisesti eriytyvän peruskoulutuksen — toisin sanoen ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa annettavan opetuksen — mitoituksessa ei ole odotettavissa mullistavia muutoksia aikaisempaan. Tarkistukset johtuvat lähinnä koulutettavien määrissä odotettavissa olevista muutoksista ja työelämän kehitysennusteissa tapahtuneista tarkistuksista. Ensi vuosikymmenellä yleissivistävän koulutuksensa päättävän ikäluokan oletetaan olevan jonkin verran suurempi kuin aikaisemmin ennustettiin. Tämä johtuu kohonneesta syntyvyydestä ja paluumuuton lisääntymisestä.

Työelämässä tapahtuvaksi odotetut muutokset vaikuttavat ehkä voimakkaimmin koulutuksen sisällölliseen kehittämiseen kaikilla tasoilla. Ammatillisen peruskoulutuksen ohella tämä heijastuu myös aikuiskoulutuksen alueelle. Jo työelämässä toimivien ammattitaitovaatimukset muuttuvat usein lähes täysin teknologisen muutokset vaikutuksesta. Samoin vanhoja työtehtäviä häviää kokonaan ja uusia syntyy tilalle. Aikuiskoulutuksen haasteet ovat pelkästään tästä syystä alati laajenevia. Koulutussuunnittelun neuvottelukunta ei ole kuitenkaan arvioinut täsmällisiä määrällisiä aikuiskoulutuksen kehittämistarpeita. Neuvottelukunta on aikuiskoulutuksen toimikuntien kanssa sovitun työnjaon mukaisesti pyrkinyt

Tämän lehden alkupuolen (ss. 96—113) artikkelit on koottu 8.—9.6. Aulangolla pidetyn II aikuiskoulutussymposiumin alustuksista ja ryhmäraporteista.

lähinnä osoittamaan niitä työelämän alueita, joilla koulutuksen tarve on ilmeinen.

Määrällisen koulutussuunnittelun lisäksi koulutusjärjestelmän eri osa-alueilla on yksityiskohtaista lyhyemmän aikavälin suunnittelua. Keskiasteen koulutuksen lyhyemmän aikavälin suunnittelua toteutetaan eri kehittämissohjelmien laadinnan, valtionhallinnon toiminta- ja taloussuunnitelman laadinnan eli ns. KTS:n yhteydessä sekä vuotuisen budjetoinnin yhteydessä. Korkeakoululaitoksen suunnittelussa ovat keskeisiä joka toinen vuosi laadittavat kehittämissuunnitelmat. Keskiasteen kehittämissohjelmat ja korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelmat vahvistetaan valtioneuvostossa. Mainittuja suunnitelmia käsitellään seuraavassa kunkin osa-alueen yhteydessä lähemmin.

Huolimatta siitä että määrällinen suunnittelu on viime vuosina löytynyt vakiintuneet määramuodot ja se tapahtuu eri hallinnon tasot kattavana monitasosuunnitteluna, on suunnittelun kehittämiseen pantava jatkuvasti huolta. Suunnittelun kokonaisuuden hallinta, eri tahojen kitkaton yhteistyö ja järkevä työnjako, suunnittelumenetelmien sekä suunnittelua tukevan tiedontuotannon ja tutkimuksen edelleen kehittäminen asettavat vastaisuudessaakin suuria haasteita suunnittelun kehittämisestä vastuussa oleville viranomaisille. Yhteiskunnan muutos näyttää vain nopeutuvan. Suunnittelulta ja hallinnolta odotetaan entistä parempaa asioiden hallintaa ja entistä nopeampaa reagointikykyä uusiin haasteisiin.

Seuraavassa käydään koulumuodoittain läpi kunkin alueen kannalta ajankohtaisia kehittämishankkeita.

Peruskoulu

Viime vuosina vaativin peruskoulun suunnittelu- ja kehittämistehtävä on ollut uuden koululainsäädännön valmistelu sekä siihen liittyvät koulutuspoliittiset ratkaisut.

Uuteen koululainsäädäntöön liittyvät koulutuspoliittiset kannanotot ovat seuraavat:

- Oppivelvollisuudesta vapautumisesta luovutaan. Kunnan velvoite peruskouluopetuksen järjestämisestä alueellaan asuville, oppivelvollisikäisille tulee kattavaksi. Tämä merkitsee muun muassa, että kunnan alueella sijaitsevassa sairaalassa pitkäaikaispotilaana olevalle peruskouluikäiselle on järjestettävä soveltuvaa opetusta asianomaisen kunnan toimesta.

- Peruskoulun tehtäväalue laajenee siten, että aikaisemmin kehitysvammaisten erityishuolosta annetun lain tarkoittamissa laitoksissa annettu luokkamuotoinen harjaantumisopetus tulee kouluviranomaisten vastuulle ja peruskoulun tehtäväksi.
- Peruskoulun erilaajuisista oppimääristä, tasokursseista, luovutaan.

Keskiasteen kehittämisestä annetun lain mukaan peruskoulua on kehitettävä siten, että se tuottaa kelpoisuuden kaikkiin keskiasteen oppilaitoksiin ylioppilaspohjaisia linjoja lukuun ottamatta. Tämä tavoite pyritään saavuttamaan uuden koululainsäädännön voimaan astumisen yhteydessä. Nykyisten näkymien mukaan tämä tapahtuisi asteittain vuodesta 1985 lukien.

Tasokurssien poistaminen on merkittävä koulutuspoliittinen kannanotto sekä vaativa tehtävä. Huolimatta siitä, että periaatteelliset kannanotot poistamisen puolesta ovat olleet tiedossa jo useita vuosia, suhtaudutaan ratkaisuun koulutoimen kentällä vieläkin aivan kuin kyseessä olisi uusi aika. Kokeilutoiminta on osoittanut, että matematiikan tai vieraan kielen osaamisen tasossa ei ole odotettavissa selkeää laskua, jonka välttämiseksi yhtenäiskouluperiaatteen vastainen tasokurssijärjestelmä olisi säilytettävä.

- Oppilaiden ryhmiinjako koskevat säännökset uusitaan. Nykyisenkaltaisesta luokka-asteittain tai oppiaineittain määritellyistä ryhmäjäkosäännöksistä luovutaan ja siirrytään ns. tuntikehysjärjestelmään. Opetuksessa käytettävien resurssien enimmäismäärää eri kokoisissa kouluissa säädellään opetustuntien kertymän perusteella.
- Uuden lain nojalla vakiinnutetaan kaksi kehiteltävänä olevaa peruskoulun opetusmuotoa: esiopetus ja peruskoulun lisäopetus eli 10. luokka. Molempia opetuksen muotoja joudutaan määrällisesti säätelemään, koska näihin toimintoihin vaaditaan opetusministeriön lupa. Valtioneuvosto määrää perusteet, joiden mukaan luvat voidaan myöntää.

Keskiasteen ammatillinen koulutus

Keskiasteen koulunuudistuksen toimeenpääntö on tapahtunut aikaisemmin hyväksytyjen suunnitelmien ja aikataulujen mukaisesti. Kalatalouden ja meijerialouden peruslinjat on jo perustettu. Lukuvuonna 1983—84 käynnistyy oppilasmäärältään suuri kaupan ja hallinnon peruslinja kauppaoppilaitoksissa.

Uudistuksen toimeenpanoa edeltävä kokeilutoiminta on päätyneenä lukuvuotena lähtenyt hyvin liikkeelle. Ensi lukuvuonna 1983—84 kokeilu laajenee 13 peruslinjalle. Toiminnan mittavuutta kuvaa se, että kokeilun piiriin kuuluu ensi lukuvuonna 70 oppilaitosta sivukouluineen ja kokeiluun osallistuvien yleisjako- ja erikoistumislinjaluokkien kokonaismäärä tulee olemaan noin 340.

Uudistuksen suunnittelun ja päätöksenteon muodot ovat jo vakiintumassa. Toimeenpanon pohjana on opetusministeriön 3.7.1980 hyväksymä keskiasteen koulunuudistuksen toimeenpanosuunnitelma. Toteuttamispäätökset taas tehdään valtioneuvoston hyväksymissä 2—3 vuotta kattavissa keskiasteen koulutuksen kehittämissuunnitelmissa, joiden laadintaa koskevia toimintaohjeita antaa niin ikään valtioneuvosto.

Toimeenpanosuunnitelma on pitänyt hyvin; muutoksia ja täydennyksiä on jouduttu tekemään varsin vähän. Itse toimeenpanosuunnitelma-asiakirjaa on muutettu vain kerran. Vuoden 1983 tammikuussa toimeenpanosuunnitelman mukaista ammatillisten oppilaitosten aloituspaikkojen kokonaismäärää vuonna 1988 lisättiin noin 500 aloituspaikalla väestökehityksestä saatujen viimeisimpien tietojen perusteella. Syntyvyyden oletettua suurempi kasvu ja Ruotsista paluumuuton lisääntyminen edellyttivät koko ikäluokan kouluttamistavoitteen toteuttamisen kannalta tämänsuurista tarkistusta.

Muilta osin toimeenpanosuunnitelman tarkistukset ja täydennykset on tehty kehittämissuunnitelmissa tai niiden laadintaa koskevissa valtioneuvoston ohjeissa. Nämä toimenpiteet ovat lähinnä koskeneet ammatillisen koulutuksen rakenteen kehittämistä. Ammatillisen koulutuksen rakennetta, peruslinjajakoa ja erikoistumislinjajakoa sekä koulutusaikojouduutaan jatkuvasti tarkistamaan työelämän vaatimusten mukaisesti. Peruslinjajakoa voidaan pitää pitkäkölläkin aikavälillä suhteellisen pysyvänä — sitä osoittaa se, ettei viiden vuoden takaista päätöstä ole tarvinnut tarkista kuin muodostamalla itsenäinen LVI-tekniikan peruslinja — mutta sen sijaan erikoistumislinjoihin ja erillisiin opintolinjoihin sekä koulutusaikoihin on muutospaineita. Joitakin niitä koskevia muutoksia on jouduttu tekemään.

Keskiasteen koulutuksen kehittämissuunnitelmia on laadittu ja hyväksytty kaksi, ensimmäinen vuosille 1982—1983 ja toinen vuosille 1984—1985. Viimeksi mainittu hyväksyttiin valtioneuvostossa 24.3.1983. Tämän ohjelman laadinnassa osattiin jo käyttää hyväksi ensimmäisestä ohjelmasta saatuja kokemuksia.

misestä ohjelmasta saatuja kokemuksia.

Keskiasteen koulutuksen kehittämissuunnitelmasta vuosille 1984—1985 kannattaa poimia esille muutama erityistä huomiota ansaitseva seikka. Ammatillisen koulutuksen laadullisessa kehittämisessä asetetaan painopistealueeksi uusimman teknologian asettamat vaatimukset. Tietotekniikan perusopetus sisällytetään kaikkien alojen ja asteiden ammatilliseen koulutukseen. Opetusvälineistöä kehitetään samasta lähtökohdasta muun muassa siten, että kaikkien oppilaitosten käyttöön pyritään asteittain saamaan tietotekniikan opetuksessa tarvittavat mikrotietokonelaitteistot. Oppimateriaalin kehittämiseen liittyvien ammatillisten oppilaitosten kirjastopalvelun ja muun tietopalvelun kehittämisestä laaditaan tarpeelliset ohjeet ja normistot. Opettajien täydennyskoulutuksessa asetetaan muun ohella painopisteeksi tietotekniikan opetuksen edellyttämä koulutus.

Kehittämissuunnitelmassa laajennetaan oppilaanohjausta uuteen järjestelmään siirtyvissä ammatillisissa oppilaitoksissa. Oppilaanohjauksen toteuttamisessa pidetään lähtökohtana kaikkien opettajien osallistumista oppilaanohjaukseen ja sitä, että jokaisessa opettajakunnassa on vähintään oppilaanohjaukseen erikoistunut opettaja, oppilaanohjaaja. Ohjelmassa määritellään henkilökohtaisen oppilaanohjauksen ja oppilaanohjauksen suunnittelun ja yhteydenpitotehtäviin varattavat voimavarat.

Kehittämissuunnitelmassa määritellään laajasti periaatteet ammatillisten oppilaitosten opettajien koulutuksen kehittämisestä pitäen lähtökohtana sitä, että kaikilla opettajilla tulee olla tehtävään soveltuva ammatillisesti eriytyvä koulutus sekä pedagoginen koulutus. Ohjelman mukaan ammatillisten aineiden opettajien koulutus järjestetään pääpiirteissään siten, että ammatillisesti eriytyvän tutkinnon suorittaneille, joilla on riittävä työkokemus, annetaan noin yhden lukuvuoden kestävä opettajankoulutus, joka jakautuu yleispedagogisiin opintoihin, ammattipedagogisiin opintoihin ja opetusharjoitteluun. Uudistuksen toteuttamiseen ryhdytään asteittain vuodesta 1984 lukien.

Tämän ohjelman toimeenpano on eräältä tärkeältä osalta ensimmäisestä ohjelmasta poikkeava. Kehittämissuunnitelmasta annetun asetuksen muuttamisella siirrettiin ohjelman tavoitteiden oppilaitoskohtaistamista koskevat päätökset keskusvirastoilta lääninhallinnossa tehtäväksi.

Kun edellä todettujen päätösten ohella mainitsee sen, että vuosia 1986—1988 koskevan keskiasteen koulutuksen kehittämissuunnitelman

valmistelu on jo käynnistynyt lääninhallinnossa, voidaan keskiasteen koulunuudistuksen valmistelun yleisilanteeksi todeta se, että asiassa ollaan lopullisesti siirrytty yleissuunnittelusta normaaliin toteuttavan hallinnon päiväjärjestykseen.

Lukio

Lukion osalta perusongelman muodostaa lukion aloituspaikkamäärän supistaminen suurin piirtein 16-vuotiaiden ikäluokan pienenevästä seuraten. Koska ylioppilaiden ammatillinen koulutus on järjestettävä ylioppilaspohjaisena, lukion aloituspaikkojen määrälle on asetettava selkeät tavoitteet, jotta riittävän varhaisessa vaiheessa saadaan selville, kuinka suuri osa ammatillisen koulutuksen aloituspaikoista on muutettava ylioppilaspohjaisiksi tai perustettava sellaisiksi ja miten tämä osuus jaettava eri koulutusaloille ja -asteille.

Lukion määrälliselle kehitykselle joudutaan asettamaan tietyt rajat myös sen takia, että keskiasteen koulutuksen kehittämisestä annetun lain mukaan kaikille ylioppilaille on tarjottava mahdollisuus työelämän vaatimusten mukaisesti eri koulutusaloille ja -asteille jakautuvaan ammattillisesti eriytyvään koulutukseen ja samanaikaisesti on pidettävä peruskoulupohjalle rakentuvat ammatilliset koulutusväylät auki aina korkeakouluasteelle saakka.

Maaliskuussa 1983 valtioneuvoston — hyväksyessään keskiasteen koulutuksen II kehittämisohjelman vuosille 1984—1985 — vahvisti samalla lukion läänikohtaiset aloituspaikkatavoitteet. Tavoitteet ilmaistaan lukion ensimmäisen luokan perusopetusryhmien lukumäärinä kyseissä läänissä. Lääninhallituksen tehtävänä taas on jakaa tämä kiintiö lukioittain.

Yhteenvetona lukion määrällisestä kehityksestä lähivuosina voidaan sanoa, että lukio-koulutus tulee suunnitelmien mukaan säilymään määrällisesti nykyisellään eli 16-vuotiaiden ikäluokasta käy myös 1980-luvun loppupuolella lukiota 45—50 prosenttia.

Lukiokoulutuksen sisällön kehittäminen kytkeytyy vuonna 1982 luokka-asteittain käyttöön otettuun uuteen kurssimuotoiseen luku-suunnitelmaan. Lukiolainsäädännön uudistuksen myötä siirrytään myös lukioissa tunti-kehysjärjestelmään, jota jo kokeillaan 25 lukiossa. Näin ollen lähivuodet merkitsevät lukio-koulutuksen sisällön ja menetelmien uudistamista jo yleisesti hyväksytyjen kehittämislinjojen mukaisesti.

Korkeakoululaitos

Korkeakouluissa on toteutettu tutkinnonuudistus valtioneuvoston vuonna 1974 tekemän periaatepäätöksen suuntaviivojen mukaisesti. Keskeisimpiä kehittämiskohteita tällä hetkellä ovat avoimen korkeakoulun, tieteellisen jatkokoulutuksen ja korkeakouluissa annettavan täydennyskoulutuksen kehittäminen.

Korkeakoululaitoksen määrällinen suunnittelu on olennaisilta osiltaan rakentunut vuonna 1966 voimaan tulleen kehittämislainsäädännön varaan. Tämän nykyisellään vuoden 1986 loppuun ulottuvan lainsäädännön eräs tarkoitus on ollut välttää voimakkaat vuotuiset heilahtelut korkeakoulujen toiminnan rahoituksessa ja näin luoda koulutuksen ja tutkimuksen kannalta välttämätöntä pitkäjänteisyyttä suunnitteluun. Kehittämislainsäädäntö on myös antanut edellytykset tarkastella korkeakoululaitosta kokonaisuutena. Näin sekä koulutusaloittain että alueellinen näkökulma on ollut ensisijaisempi kuin korkeakoulukohtainen tavoitteenasettelu.

Ajankohtainen kysymys korkeakoululaitoksen suunnittelussa on pohdinta siitä, tarvitaanko vuoden 1986 jälkeen jonkinlaista määrällistä lainsäädäntöä korkeakoululuja varten. Vaihtoehtoisia ratkaisumalleja selvittää parhaillaan opetusministeriön asettama työryhmä, jonka on määrä saada ehdotuksensa valmiiksi syyskuussa 1983. Tuntuu siltä, että korkeakoulujen toiminnan pitkäjänteinen luonne edellyttäisi yhteisten tavoitteiden kirjaamista lainsäädännön tasolla. Erityisesti on syytä saatujen myönteisten kokemusten perusteella painottaa, että valtioneuvostossa määrärajojen vahvistettava korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelma olisi vastaisuudessaakin keskeinen osa suunnittelumenettelyä.

Aikuiskoulutus

Yhteiskunnan ja tekniikan nopean kehityksen myötä aikuiskasvatus on tullut yhä tärkeämmäksi osaksi koulutuksen kokonaisuutta. Tämä kehitys alkoi opetusviranomaisten näkökulmasta 1970-luvun alussa, jolloin asetettiin aikuiskoulutuskomitea. Suureksi osaksi sen työn pohjalta valtioneuvosto antoi vuonna 1978 päätöksen aikuiskoulutuksen kehittämisessä ja suunnittelussa noudatettavista periaatteista, jonka pohjalle rakentuu se laajamittainen aikuiskoulutuksen suunnittelu, jota parhaillaan opetusministeriön alaisena tapahtuu.

Suunnittelun johdossa on kaksiportainen organisaatio, joista toinen on laaja, parikym-

menjäseninen aikuiskoulutuksen neuvottelukunta. Se koostuu lähinnä aikuiskoulutusta lähellä olevien organisaatioiden, työmarkkinajärjestöjen, kasvatusjärjestöjen ja opettajajärjestöjen edustajista. Toinen elin on taas lähinnä virkamiesjäsenistä koostuva, yhdeksänjäseninen aikuiskoulutuksen johtoryhmä.

Tämän johto-organisaation työn tuloksena hyväksyttiin vuonna 1980 aikuiskoulutuksen kehittämisen yleissuunnitelma, jonka suunta- viivojen mukaan suunnittelua tällä koulutuslohkolla on sen jälkeen viety eteenpäin. Yleissuunnitelma jaettiin kahteen toteuttamisvaiheeseen, joista ensimmäinen suunnitteluvaihe kokonaisuudessaan valmistunee kesän 1983 aikana. Käytännössä tämä ensimmäinen vaihe merkitsee erilaisten pohjaselvitysten ja tiedostojen keräämisen lisäksi kahdeksan eri toimikunnan työn valmistumista. Ensimmäinen näistä oli ajallisesti avoimen korkeakoulun toimikunta, joka jätti mietintönsä jo vuoden 1981 kesällä. Sen ehdotusten mukaisesti on valtion tulo- ja menoarvioon varattu toistaiseksi sängen vähäinen määräraha ehdotusten konkretisoimiseksi. Kaksi muuta toimikuntaakin on jo ehtinyt lopettaa työnsä tämän vuoden maaliskuun loppuun mennessä:

Vuoden 1979 kansanopistotoimikunta teki ehdotukset kansanopistolaitoksen yhtenäistämistä, niin, että ehdotuksen toteutumisen jälkeen kansanopistolaitoksessa ei enää olisi kansankorkeakouluksi nimitettyä osaa, vaan koulutusmuoto olisi yksitasoinen ja yksiniminen, kansanopisto. Toimikunta teki ehdotuksen myöskin osittaiseen suoritepohjaiseen valtionapujärjestelmään siirtymisestä ja eräitä muitakin valtionavun perusteita koskevia ehdotuksia. Mietintö on parhaillaan lausunto-

kierroksella ja tulee heti alkusyksystä 1983 jatkokäsittelyyn.

Myös aikuisopiskelijain opintososiaalinen toimikunta sai työnsä valmiiksi ja luovutti sen toukokuun viimeisinä päivinä 1983 opetusministeriölle. Siinä ehdotetaan tukitoimin mahdollistettavaksi aikuisten osallistuminen opintoihin muun muassa opintovapaata laajentamalla ja erilaisin sosiaalisin, kuten sijaisjärjestelyin.

Juuri toukokuun lopussa sai työnsä valmiiksi myös järjestöllisen sivistystyön toimikunta, joka teki ehdotuksen järjestöjen sivistystyön valtionapulaiksi suoriteajattelulle pohjautuen. Kiireellisenä ehdotuksena se teki jo huhtikuussa 1983 esityksen opintokeskuslain uudistamisesta. Opintokeskuslain uudistusta onkin jo ministeriössä alettu valmistella.

Kesäkuun lopussa pitäisi neljän muun toimikunnankin työn olla valmiina. Ne ovat: aikuisten ammatilliset perus- ja jatkokoulustoimikunnat, kunnallisen aikuiskoulutuksen toimikunta, joka käsittelee lähinnä kansalais- ja työväenopistojen, musiikkioppilaitosten, iltalukioiden ja iltalinjojen sekä kunnallisten luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden koulutusta sekä jatkuvan koulutuksen toimikunta. Sen tulee tarkastella koulutusjärjestelmäämme siltä kannalta, muodostaako se yksityiselle ihmiselle joustavan ja avoimen väylän edetä opinnoissa vaiheesta toiseen kitkattomasti ja toimiiko koulutuksen ja yhteiskunnan vuorovaikutus tyydyttävästi. Toisin sanoen se ei näe koulutusta erillisenä koulutusvaiheina ja -asteina, vaan tarkastelee koulutusta kokonaisuutena, joka prosessina jatkuu ihmisen koko elämänkaaren. Koulutuksen pitäisi aina silloin olla tavoitettavissa, kun sitä jossakin elämänvaiheessa tarvitaan.